Motion

1981/82:954

Anders Gernandt

Märkningen av förpackningar för naturmedel

Socialstyrelsens registrering av naturmedel har lett till en betryggande övervakning över de produkter av läkemedelskaraktär som klassificeras som naturmedel. Dessa produkter utgör till övervägande delen ämnen och sammansättningar som den enskilde själv kan välja att behandla sig med vid enklare åkommor. De anses vanligen i toxiskt avseende motsvara det sortiment av läkemedel som tillhandahålls receptfritt vid apoteken. Naturmedlen saluförs dock i huvudsak genom hälsokostbranschen. Hundratusentals människor i vårt land är angelägna om tillgång till naturmedel i sina hälsokostbutiker.

Enligt regeringens proposition 1976/77:134 var avsikten bl. a. att förväxling ej skulle ske mellan naturmedel och läkemedel (farmacevtisk specialitet) som registrerats och genomgått omfattande undersökningar och kontroll. Naturmedlen har undantagits från sådan ingående granskning och genomgår i princip endast en översiktlig oskadlighetsbedömning. I samband härmed registreras de vid socialstyrelsen och klassas som naturmedel.

Det är enligt läkemedelsförordningen – och därmed enligt socialstyrelsens uppfattning – ytterst väsentligt att konsumenten informeras om *skillnaden* mellan naturmedel och läkemedel. F. n. anses den nuvarande märkningen på ett klart sätt markera detta – enligt socialstyrelsens synsätt. Men hos allmänheten råder i många fall en annan uppfattning!

Negativ information?

Den hittills föreskrivna märkningen lyder: "Har ej genomgått för läkemedel föreskriven kontroll." Denna text ger lätt en uppfattning om att medlet är helt okontrollerat och ej har några egenskaper av läkemedelskaraktär. Texten har inte heller den åsyftade verkan att skilja på registrerat läkemedel och registrerat naturmedel. Den har därför i vissa avseenden uppfattats som vilseledande. Produkten har ju ändock genomgått för naturmedel föreskriven bedömning samt godtagits och registrerats som sådant.

Samhället bör känna uppskattning för de många människor som genom egna åtgärder och kostnader försöker hålla sig friska – inte minst i tider av ekonomisk svaghet i varje samhällsbudget. Hälsosökande människors egna initiativ och åtgärder bör därför – från myndighetshåll – inte försvåras och avskräckas med en text som av många t. o. m. uppfattas som "negativ information".

Uppmuntra till egenvård!

Ett önskemål beträffande märkning som förordas av den bransch som representerar naturmedel lyder: "Av socialstyrelsen godkänt naturmedel." Detta är en form av positivt inriktad information. Från farmakologiskt branschhåll har märkningen också diskuterats, bl. a. i en artikel i Svensk Farmakologisk Tidskrift nr 12 1981. Efter framläggning av ett antal intressanta synpunkter på frågorna om lämplig märkning avslutas artikeln med följande resonemang och förslag.

Idag erbjuds ett stort urval hälsoprodukter av svårdefinierat slag. Normalkonsumenten saknar i stort sett förmåga att med ledning av namn resp. innehåll avgöra olika varors klassificering eller kontroll. Risken för förväxling mellan naturmedel, läkemedel och snarlika varor kan därför inte undanröjas med mindre än att de varugrupper som på något sätt uppfyller myndigheternas krav förses med särskiljande märkning.

Läkemedel (reg. farm. spec.) bör därför avkrävas uppgiften "Reg. läkemedel" eller "Läkemedel – reg.nr . . ." i all märkning och marknadsföring. Naturmedel bör på motsvarande sätt märkas med uppgiften "Reg. naturmedel" eller "Naturmedel – reg.nr . . ." eller "Av socialstyrelsen granskat naturmedel – nr . . . "

Fördelen med en sådan märkning är att konsumenten i varje enskilt fall direkt på produkten får veta dess klassificering (jmf. märkningen av bekämpningsmedel). En liknande tanke återfinns i prop. 1971:61 med förslag till livsmedelslag, där departementschefen uttalade: ". . . ett livsmedel skall ha en sådan beteckning att konsumenterna snabbt och enkelt får klart för sig vilken typ av vara det är fråga om".

Till sist: Berörda myndigheter bör satsa mera på att informera allmänheten om den moderna läkemedelskontrollen och naturmedelsgranskningen. Först då detta blivit mer allmänt känt har förutsättningar skapats för en förståelse av skillnaderna mellan olika kategorier av läkemedel.

Mycket tyder alltså på att en förbättrad märkning – även för registrerade farmacevtiska specialiteter (läkemedel) – bör införas, ju förr dess bättre. Men börja gärna med en mer upplysande och mindre negativ märkning av naturmedlen. Att medverka till en sådan förbättring bör vara en god insats av riksdagens socialpolitiker för landets många hälsosökare.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen anhåller att regeringen vidtar åtgärder för att framta lämpligare märkning av naturmedelsförpackningar,
2. att riksdagen anhåller att regeringen samtidigt överväger att komplettera märkningen av läkemedel i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 25 januari 1982

ANDERS GERNANDT (c)